

विज्ञान तंत्रज्ञान आणि प्रगती क्रमांक:- II

प्र.1) खालील प्रश्नासाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

१. भूकंपात कोणत्या प्रकारच्या लहरी अधिक विनाशकारी असतात ?

अ) प्राथमिक	ब)दुय्यम
क) प्रकाश	ड) पृष्ठतरंग

२. भारतात कोणत्या नदीला वर्षातून दोनवेळा पूर येतो ?

अ) कृष्णा	ब) कावेरी
क) गंगा	ड) तापी

३. अल्पकाळात होणारी विक्रमी जलवृष्टी म्हणजे काय?

अ) रिमझिम पाऊस	ब) बर्फवृष्टी
क) तुरळक पाऊस	ड) ढगफुटी

४. भारतीय संस्कृतीचा विकास कोणत्या नदीच्या खोऱ्यात झाला आहे?

अ) सिंधू	ब) साबरमती
क) कोसी	ड) गोदावरी

५. भारतीय कृषी आयोगाने अवर्षणाचे किती प्रकार पाडले आहेत?

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच

६. दुष्काळ ही कोणत्या प्रकारची आपत्ती आहे?

अ) कृत्रिम	ब) मानवनिर्मित
क) निसर्गनिर्मित	ड) यापैकी नाही

७. गर्दी ही कोणत्या प्रकारची आपत्ती आहे?

अ) पर्यावरणीय	ब) मानवनिर्मित
क) निसर्गनिर्मित	ड) यापैकी नाही

८. बिनतारी संदेश यंत्राचा (रेडियोचा) शोध कोणी लावला?

अ) ग्रॅहम बेल

ब) मोर्स

क) एडीसन

ड) मार्कोनी

९. पास्कलाईन यंत्राचा वापर कोणती गणितीय क्रिया करण्यासाठी होतो ?

अ) भागाकार

ब) गुणाकार

क) बेरीज

ड) वजाबाकी

१०. अमेरिकेतील पाहिल्या डिजीटल संगणकाचे नाव काय ?

अ) मार्क -१

ब) मार्क -२

क) मार्क -३

ड) मार्क -४

११. संगणकाच्या तिसऱ्या पिढीत कशाचा वापर करण्यात आला?

अ) मायक्रो चीफ

ब) इंटिग्रेटेड सर्किट

क) ट्रांझिस्टर

ड) व्हॅक्युम ट्यूब

१२. विद्यापीठामधील संगणकांना जोडण्यासाठी कोणत्या प्रकारच्या नेटवर्कचा वापर केला जातो?

अ) PAN

ब) MAN

क) cAN

ड) WAN

१३. खालीलपैकी कोणता संगणक व्हायरस प्रतिबंधक प्रणालीचा प्रकार नाही ?

अ) क्विक हिल

ब) नेट प्रोटेक्टर

क) नॉर टोन

ड) हार्ड वेअर

१४. जगातील किती टक्के शेवटचे दुष्काळ हे आपत्ती पहावयास प्यास मिळते?

अ) 1/2

ब) 1/3

क) 1/4

ड) 1

१५. ओझोन वायू पृथ्वीच्या कोणत्या थरात आढळतो?

अ) दलांबर

ब) तपांबर

क) स्थितांबर

ड) आयनामबर

१६. कोणते धरण फुटल्याने मुठा नदीला पूर आला होता?

अ) कोयना

ब) पानशेत

क) खडकवासला

ड) धोम

१७. क्रायोजनिक तंत्रज्ञानात कोणत्या दोन वायू चा अत्यंत थंड अवस्थेत उपयोग करतात?

अ) ऑक्सिजन हायड्रोजन

ब) ऑक्सिजन नायट्रोजन

क) हायड्रोजन नायट्रोजन

ड) नायट्रोजन व हेलियम

१८. अग्निबाणाचे स्वतःचे वजन वळता वगळता जे वजन वाहून नेऊ शकतो त्याला कोणती संज्ञा वापरली जाते ?

अ) वस्तुमान

ब) वजन

क) भारमान

ड) अग्रभार

१९. भारताच्या मार्गदर्शक प्रणालीच्या उपग्रहाचे नाव काय?

अ) गगन

ब) आय आर एस

क) एक्सप्लोर

ड) कल्पना-१

२०. भारताचा पहिला कृत्रिम उपग्रह कोणता?

अ) रोहिणी

ब) अपोलो

क) भास्कराचार्य

ड) आर्यभट्ट

२१. जगातील पहिला अवकाशयात्री कोण ?

अ) व्हेलेंटीना तेरेश्कोवा

ब) योगेश शर्मा

क) राकेश शर्मा

ड) युरी गागारीन

२२. गतीविषयक तिसरा नियम कोणी मांडला ?

अ) न्यूटन

ब) आईनस्टाईन

क) डॉ भाभा

ड) आर्यभट्ट

२३. ध्रुवस्थिर उपग्रहाची उंची सामान्यतः पृथ्वीपासून किती कि.मी असते?

अ) ४६००-५००० कि.मी

ब) ९६००-१०००० कि.मी

क) २००-१००० कि.मी

ड) ३६०००-४००००० कि.मी

२४. भारतातर्फे कोणता सागरी उपग्रह सोडला आहे ?

अ) ग्रामसॅट

ब) आय आर एस -पी४

क) मेटसॅट

ड) एज्यूसॅट

२५. राष्ट्रीय सागर संशोधन संस्थेची कोणती खास नौका आहे?

अ) गवसणी

ब) इंद्रायणी

क) सागरसाम्राट

ड) विक्रांत

२६. भूकंपाची नोंद कोणत्या उपकरणाने केली जाते?

अ) कोस्मोग्राफ

ब) सिस्मोग्राफ

क) थर्मोग्राफ

ड) मायक्रोग्राफ

२७. भूकंप ही कोणत्या प्रकारची आपत्ती आहे?

अ) नैसर्गिक

ब) दैविक

क) कृत्रिम

ड) यापैकी नाही

२८. मान्सूनमध्ये पडणाऱ्या पावसाच्या पाण्यापैकी किती टक्के पाणी समुद्राला जाऊन मिळते?

अ) 50

ब) 60

क) 70

ड) 82

२९. कोणत्या नदीला बिहारचे दुःखःअश्रू म्हणतात?

अ) यमुना

ब) ब्रम्हपुत्रा

क) कोसी

ड) गोदावरी

३०. सूर्य स्थिर उपग्रह हे कोणत्या मालिकेतील असतात?

अ) इन्सॅट

ब) टी इ एस

क) आय एस

ड) आय आर एस

३१. आग ही कोणत्या प्रकारची आपत्ती आहे?

- अ) निसर्ग व मानव निर्मित ब) मानवनिर्मित
क) निसर्गनिर्मित ड) वातावरणीय

३२. कोणत्या अपघात प्रकारात मृत्यूचे प्रमाण सर्वात जास्त आहे?

- अ) वाहतूक ब) आग
क) गर्दी ड) यापैकी नाही

३३. तारायंत्राचा शोध कोणी लावला?

- अ) ग्रॅहम बेल ब) मोर्स
क) एडीसन ड) मार्कोनी

३४. दूरचित्रवाणी यंत्राचा शोध कोणी लावला?

- अ) जॉन बेअर्ड ब) ग्रॅहम बेल
क) एडीसन ड) बँबेज

३५. संगणकाचा शोध हा कितव्या शतकातील महान शोध आहे?

- अ) २० व्या ब) १९ व्या
क) १८ व्या ड) १७ व्या

३६. अमेरिकेने मे 1973 मध्ये कोणती प्रयोगशाळा अवकाशात सोडले?

- अ) स्कायलॅब ब) स्काय
क) के आर आय ड) स्कायवोक

३७. एकाच कार्यालयातील संगणकांना जोडण्यासाठी कोणत्या प्रकारच्या नेटवर्कचा वापर केला जातो?

- अ) PAN ब) MAN
क) LAN ड) WAN

३८. विविध देशांतील संगणक जोडण्यासाठी कोणत्या प्रकारच्या नेटवर्कचा वापर केला जातो?

- अ) PAN ब) WAN
क) LAN ड) MAN

३९. मास्टर कंट्रोल फॅसिलिटी केंद्र कोठे आहे?

अ) श्रीहरीकोटा

ब) हैदराबाद

क) हसन

ड) चेन्नई

४०. भौगोलिक माहिती प्रणाली तंत्रज्ञान या सालापासून जगभरात वापरात येत आहे?

अ) १९३१

ब) १९४१

क) १९५१

ड) १९६१

४१. भारतीय हरित क्रांतीचे जनक म्हणून कोणाचा उल्लेख केला जातो?

अ) एम. एस. स्वामीनाथन

ब) लाल बहादूर शास्त्री

क) पंडीत जवाहरलाल नेहरू

ड) डॉ. रंगनाथ

४२. उपग्रहाचा वापर करून निरक्षरता आणि अज्ञान यांच्यावर मात करण्यासाठी कोणती योजना कार्यान्वित केली आहे?

अ) ग्राम सेट

ब) एज्युसॅट

क) इन्सॅट

ड) मेटसॅट

४३. चंद्रावर आढळणारा कोणता वायूचा उपयोग भविष्यात ऊर्जा स्तोत्र म्हणून होईल?

अ) नायट्रोजन

ब) हेलियम 3

क) ऑक्सिजन

ड) कार्बन

४४. पृथ्वीला प्रदक्षिणा घालणारा चंद्र हा कोणत्या प्रकारचा उपग्रह आहे?

अ) कृत्रिम उपग्रह

ब) नैसर्गिक उपग्रह

क) मानव निर्मित उपग्रह

ड) यापैकी नाही

४५. भारताची सागरीहद्दी मध्ये किती लहान-मोठी बेटे आहेत?

अ) 1356

ब) 1256

क) 1280

ड) 1226

४६. पहिला भारतीय अवकाशयात्री कोण ?

अ) नील आर्मस्ट्रॉंग

ब) योगेश शर्मा

क) राकेश शर्मा

ड) युरी गागारीन

४७. भारताच्या जी.पी.एस मार्गदर्शक प्रणालीचे नाव काय?

अ) गगन

ब) आय आर एस १

क) कल्पना १

ड) आर्यभट्ट

४८. भूस्थिर उपग्रहाची उंची सामान्यतः पृथ्वीपासून किती कि.मी असते?

अ) ४६०० कि.मी

ब) २६०० कि.मी

क) ५६०० कि.मी

ड) ३६०० कि.मी

४९. भारतीय दूर संवेदन संस्था (एनआरएसए) कोठे आहे?

अ) हैद्राबाद

ब) बेंगलोर

क) मुंबई

ड) दिल्ली

५०. राष्ट्रीय सागर संशोधन संस्था कोठे आहे?

अ) वाराणसी

ब) पणजी

क) मुंबई

ड) कोलकत्ता

प्र.२) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

1. भूकंप म्हणजे काय? भूकंपाची कारणे, परिणाम व उपाय स्पष्ट करा ?
2. पूर म्हणजे काय? पुराची कारणे, परिणाम व उपाय स्पष्ट करा?
3. अवर्षण म्हणजे काय ? त्याची कारणे, परिणाम व उपाय स्पष्ट करा?
4. आगीची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.
5. अपघातीची कारणे परिणाम व उपाय स्पष्ट करा.
6. गर्दी कारणे परिणाम व उपाय स्पष्ट करा.
7. माहिती तंत्रज्ञानाचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.
8. कम्प्युटर नेटवर्क चे प्रकार स्पष्ट करा.
9. इंटरनेटचे फायदे व तोटे सांगा.
10. भौगोलिक माहिती प्रणाली विषयी माहिती सांगा.
11. वैश्विक स्थाननिश्चिती प्रणाली विषयी माहिती सांगा.
12. कृत्रिम उपग्रह म्हणजे काय ते सांगून उपग्रहाचे प्रकार वर्णन करा.
13. भारतीय उपग्रह मालिकेतील प्रणालीचे वर्णन करून उपयोग स्पष्ट करा.
14. भारताच्या संरक्षण क्षेत्रामध्ये विज्ञान व तंत्रज्ञानाचे महत्व सांगा.
15. राष्ट्रीय सागर संशोधन संस्थेच्या कामगिरीची चर्चा करा.
16. संगणकाची प्राथमिक अवस्था व त्याच्या पिढीविषयी विषयी माहिती द्या.
17. संगणकाच्या विविध क्षेत्रातील कामगिरीचा आढावा घ्या.
18. संगणकाचे जाळे म्हणजे काय व त्याचे प्रकार कोणते ?
19. संगणकातील वायरस त्याचे प्रकार व त्यावरील उपाय योजना याची चर्चा करा.
20. भारताच्या अंटार्क्टिका मोहिमेचा सविस्तर आढावा घ्या.

प्र.३) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

1. भूकंपाचे परिणाम.
2. भूकंपाची कारणे.
3. पूर नियंत्रणाचे उपाय.
4. गर्दीची कारणे.
5. अवर्षणाचे उपाय योजना.
6. आपत्तीपूर्व व्यवस्थापन टप्पा.
7. आगीची कारणे.
8. अवर्षणाचे परिणाम.
9. अपघाताची कारणे.
10. संगणकाची वैशिष्ट्ये.
11. संगणक जाळे.
12. इंटरनेटचे फायदे.
13. इंटरनेटचे तोटे.
14. संगणक विषाणू.
15. भौगोलिक माहिती प्रणाली.
16. वैश्विक स्थान निश्चिती प्रणाली.
17. क्रायोजेनिक तंत्रज्ञानाची माहिती द्या.
18. आय आर एस उपयोग सांगा.
19. सागरी अभ्यासाचे महत्त्व.
20. अंटार्क्टिका मोहिमेचे फलित.
21. कृत्रिम उपग्रहा चे प्रकार.
22. संगणकाचे प्रकार.
23. संगणकाची वैशिष्ट्ये.

24. संगणक व्हायरस वरील उपाययोजना.
25. दुष्काळाचे प्रकार.
26. चेंगराचेंगरीच्या आपत्ती वरील उपाय योजना.
27. भूकंपाचे दुष्परिणाम.